

Laidiens: 04.07.2006., Nr. 103

Ministru kabineta noteikumi Nr.474

Rīgā 2006.gada 13.jūnijā (prot. Nr.32 16.§)

**Atkritumu poligonu ierīkošanas, atkritumu poligonu
un izgāztuvju apsaimniekošanas, slēgšanas
un rekultivācijas noteikumi**

*Izdoti saskaņā ar Būvniecības likuma
6.panta pirmās daļas 4.punktu un Atkritumu
apsaimniekošanas likuma 7.panta 5.punktu*

1. Vispārīgie jautājumi

1. Noteikumi nosaka atkritumu poligonu ierīkošanas, atkritumu poligonu un izgāztuvju apsaimniekošanas, slēgšanas un rekultivācijas prasības.
2. Noteikumos lietoti šādi termini:
 - 2.1. **inertie atkritumi** – atkritumi, ar kuriem pēc to apglabāšanas nenotiek būtiskas fizikālas, bioloģiskas vai ķīmiskas pārmaiņas, tie neiedarbojas uz citām vielām vai materiāliem, ar kuriem nonāk saskarē, un nerada draudus cilvēka dzīvībai, veselībai vai videi;
 - 2.2. **bioloģiski noārdāmie atkritumi** – atkritumi, kuri var sadalīties aerobos vai anaerobos apstākļos;
 - 2.3. **šķidrie atkritumi** – atkritumi, kas apglabāšanas apstākļos ir šķidrā agregātstāvoklī, tajā skaitā notekūdeņi;
 - 2.4. **infiltrāts** – jebkurš šķidrums, kurš veidojas, izsūcoties cauri poligonā vai izgāztuvē apglabātajiem atkritumiem, un tiek uzkrāts atkritumu poligonā vai izgāztuvē vai tiek novadīts no tās;
 - 2.5. **atkritumu gāze** – visas gāzes, kuras radušās apglabāto atkritumu sadalīšanās procesos;
 - 2.6. **rekultivācija** – ar atkritumiem piesārņotās teritorijas sakopšana, lai samazinātu atkritumu negatīvo ietekmi uz vidi un cilvēka veselību un nodrošinātu ar atkritumiem piesārņotas teritorijas iekļaušanos apkārtējā ainavā;
 - 2.7. **eluāts** – šķidrums, kas iegūts laboratorijā, veicot atkritumu izskalošanās pārbaudes;
 - 2.8. **atkritumu apstrāde** – fizikāli, termiski, ķīmiski, mehāniski (arī šķirošana) vai bioloģiski procesi, kuros mainās atkritumu īpašības, samazinās to apjoms vai bīstamība, tiek paātrināta sadalīšanās vai veicināta atkritumu pārstrāde un reģenerācija;
 - 2.9. **operators** – fiziskā vai juridiskā persona, kura apsaimnieko poligonu vai izgāztuvi;

2.10. **savrupa apdzīvota vieta** ? apdzīvota vieta, kurā nav vairāk par 500 iedzīvotājiem un ne vairāk kā pieci iedzīvotāji uz kvadrātkilometru, un tās attālums līdz tuvākajai pilsētu aglomerācijai, kurā uz kvadrātkilometru ir vismaz 250 iedzīvotāju, nav mazāks par 50 kilometriem, vai arī šī pilsētu aglomerācija sliktu meteoroloģisko apstākļu dēļ ievērojamu gada daļu ir grūti sasniedzama pa ceļu;

2.11. **pazemes glabātava** – pastāvīga atkritumu glabāšanas vieta dziļos ģeoloģiskos dobumos, piemēram, sāls vai kālija raktuvēs.

3. Noteikumi attiecas uz poligoniem un izgāztuvēm, ieskaitot vietas, kurās atkritumu radītājs apglabā atkritumus to rašanās vietās, kā arī speciāli aprīkotas vietas atkritumu uzglabāšanai, kur atkritumi tiek glabāti ilgāk par gadu, izņemot:

3.1. atkritumu izkraušanas vietas, kur tos sagatavo pārvadājumiem pārstrādei, apstrādei vai apglabāšanai citur;

3.2. vietas, kur atkritumi tiek uzglabāti pirms to apglabāšanas, ja atkritumi tiek uzglabāti ne ilgāk par gadu, un vietas, kur atkritumi tiek glabāti pirms to apstrādes vai pārstrādes, ja atkritumi tiek uzglabāti ne ilgāk par trim gadiem;

3.3. notekūdeņu dūņu, gultnes padziļināšanas dūņu un līdzīgu materiālu iestrādi augsnē mēslošanai vai labiekārtošanai;

3.4. inerto atkritumu izmantošanu teritoriju labiekārtošanā, ja šie atkritumi ir piemēroti attiecīgajam nolūkam;

3.5. dūņu izmantošanu gar ūdenstilpēm un ūdenstecēm, no kurām tās ir izņemtas, padziļinot gultni;

3.6. derīgo izrakteņu ģeoloģiskās izpētes, ieguves un apstrādes gaitā radušos atkritumu apglabāšanu, ja atkritumi netiek klasificēti kā bīstami atkritumi.

4. Atkritumu poligonus iedala šādās kategorijās:

4.1. bīstamo atkritumu poligoni;

4.2. sadzīves atkritumu poligoni;

4.3. inerto atkritumu poligoni.

2. Poligona būvniecība

5. Poligona ierīkošanas vietu izvēlas saskaņā ar tās pašvaldības teritorijas plānojumu, kuras teritorijā paredzēts būvēt poligonu. Poligona būvniecības vietu izvēlas, ņemot vērā:

5.1. attālumu no apdzīvotām vietām, tūrisma objektiem, vietām, ko izmanto atpūtai un veselības aprūpei, kā arī no ūdenstilpēm, ūdenstecēm un lauksaimniecībā izmantojamām zemēm;

5.2. aprobežojumus visu veidu aizsargjoslās iespējamajā poligona būvniecības vietā;

5.3. ģeoloģiskos un hidroģeoloģiskos apstākļus iespējamajā poligona būvniecības vietā;

5.4. iespējamās poligona būvniecības vietas applūšanas, nosēšanās, noslīdeņu vai nogruvumu varbūtību;

5.5. iespējamajā poligona būvniecības vietā esošās īpaši aizsargājamās dabas teritorijas vai kultūras un vēstures pieminekļus;

5.6. valdošo vēju virzienu attiecībā pret apdzīvotām vietām, tūrisma objektiem un vietām, ko izmanto atpūtai un veselības aprūpei;

5.7. paaugstinātas bīstamības objektu izvietojumu un to iespējamo nevēlamo ietekmi uz poligonu.

6. Poligonus aizliegts būvēt:

6.1. vietās, kur tas ir aizliegts saskaņā ar normatīvajiem aktiem par aizsargjoslām vai īpaši aizsargājamām dabas teritorijām;

6.2. teritorijās, kurās visā poligona ekspluatācijas laikā maksimālo gruntsūdens līmeni nevar nodrošināt zemāku par vienu metru no poligona pamatnes;

6.3. aktīvā karsta zonās.

7. Ja poligona būvniecību pilnīgi vai daļēji paredzēts veikt par valsts vai pašvaldību budžeta līdzekļiem vai starptautisko finanšu institūciju, Eiropas Savienības, tās dalībvalstu vai citu valstu finanšu līdzekļiem, projekta iesniedzējs (operators) pirms poligona vai tā kārtas būvniecības uzsākšanas sagatavo poligona būvniecības tehniski ekonomisko pamatojumu. Pamatojumā ietverta:

7.1. informācija par reģionu, kurā paredzēts ierīkot poligonu savākto atkritumu apglabāšanai:

7.1.1. attiecīgās teritorijas apraksts, reģiona iedzīvotāju skaits un blīvums, kā arī uzņēmējdarbības veidi un infrastruktūras raksturojums;

7.1.2. atkritumu rašanās avoti, atkritumu daudzums un sastāvs, apglabājamo atkritumu veidi, attālums starp paredzamo poligona vietu un būtiskiem atkritumu rašanās avotiem, esošā atkritumu apsaimniekošanas infrastruktūra;

7.1.3. atkritumu apsaimniekošanas institucionālie, tehniskie un ekonomiskie aspekti attiecīgajā teritorijā, arī esošā un plānotā tarifu sistēma;

7.1.4. prognozes par radīto un poligonā apglabājamo atkritumu daudzuma, sastāva un veidu maiņu poligona paredzamās darbības laikā;

7.1.5. atkritumu dalītas vākšanas, apstrādes, pārstrādes un apglabāšanas tehnoloģiskās alternatīvas, to ieviešanas un izmantošanas izmaksas;

7.1.6. esošo izgāztuvju slēgšanas kārtība un rekultivācijas izmaksu novērtējums;

7.1.7. sociāli ekonomiskā situācija attiecīgajā teritorijā, plānotā tarifu sistēma un tās ietekme uz iedzīvotāju maksātspēju;

7.1.8. poligona būvniecības ieceres atbilstība reģionālā atkritumu apsaimniekošanas plāna nosacījumiem;

7.1.9. sabiedrības informēšana par atkritumu apsaimniekošanas sistēmu un uzdevumiem, kas jārisina tās ietvaros;

7.2. informācija par poligona būvniecības un ar to saistītās atkritumu apsaimniekošanas sistēmas finansēšanas iespējām, shēmu un prognozējamo darbu izpildes kalendāro grafiku;

7.3. informācija par iespējamo poligona būvniecības vietu:

7.3.1. atbilstība attiecīgās administratīvās teritorijas attīstības programmai un teritorijas plānojumam, ja tādi ir izstrādāti;

7.3.2. inženierģeoloģiskās un hidroģeoloģiskās izpētes dati;

7.3.3. zemes īpašuma vai lietošanas tiesības apliecinājošie dokumenti vai vienošanās ar zemes īpašniekiem par poligona būvniecības vietu;

7.3.4. zemes transformācijas nepieciešamība;

7.4. poligona ģenerālā plāna shēma, ieskaitot pievadceļus un ārējos inženiertīklus;

7.5. poligonā paredzamo būvju (arī vides aizsardzības inženierbūvju) apraksts;

7.6. poligona apsaimniekošanas, slēgšanas, rekultivācijas, monitoringa un kontroles plāns;

7.7. informācija par tiltiem, ceļiem un dzelzceļa tīklu, kā arī par citām komunikācijām, kas tieši ietekmē atkritumu plūsmu uz poligonu;

7.8. informācija par prognozējamām poligona ierīkošanas, apsaimniekošanas, slēgšanas, rekultivācijas, monitoringa un kontroles izmaksām, kā arī par iespējām nodrošināt finansējumu projekta īstenošanai.

8. Saskaņā ar šo noteikumu 7.punkta prasībām izstrādāto tehniski ekonomisko pamatojumu projekta iesniedzējs iesniedz Vides ministrijā. Vides ministrija mēneša laikā to izvērtē un akceptē vai pieprasa noteiktā termiņā veikt labojumus.

9. Tehniski ekonomisko pamatojumu izmanto tehniskā projekta izstrādei.

10. Projekta iesniedzējs poligona tehnisko projektu izstrādā pēc tam, kad pabeigts ietekmes uz vidi novērtējums un saņemts Vides pārraudzības valsts biroja atzinums par noslīguma ziņojumu.

11. Izstrādājot poligona tehnisko projektu, ņem vērā šo noteikumu 3.nodaļā noteiktos poligona būvprojektēšanas nosacījumus. Būvprojektēšanas uzsākšanai ir nepieciešama informācija par hidroloģiskās, ģeoloģiskās, hidroģeoloģiskās un inženierģeoloģiskās izpētes rezultātiem un šādi dokumenti:

11.1. zemes īpašuma vai lietošanas tiesības apliecinošie dokumenti;

11.2. būvniecības ieceres sabiedriskās apspriešanas protokols un attiecīgās pašvaldības lēmums par piekrišanu poligona būvniecībai;

11.3. situācijas plāns;

11.4. zemesgabala topogrāfiskais plāns;

11.5. plānošanas un arhitektūras uzdevums.

12. Poligona būvniecības tehnisko projektēšanu veic atbilstoši būvniecību regulējošo normatīvo aktu prasībām.

13. Poligona būvdarbus veic atbilstoši būvniecību regulējošo normatīvo aktu prasībām. Poligonu pieņem ekspluatācijā atbilstoši normatīvajiem aktiem par būvju pieņemšanu ekspluatācijā.

3. Poligonu būvprojektēšanas nosacījumi

14. Projektētājs ir atbildīgs par būvprojektēšanas nosacījumu ievērošanu, sagatavojot būvprojektu. Projektētājs pieņem lēmumus par tehniskajiem risinājumiem būvprojektēšanas nosacījumu izpildei.

15. Poligona darbības nodrošināšanai paredz izveidot nepieciešamo ārējo un iekšējo infrastruktūru.

16. Poligona ārējā infrastruktūra ietver:

16.1. pievedceļu;

16.2. elektroapgādes līniju (kabeli);

16.3. elektronisko sakaru tīkla līniju;

16.4. ārējo ugunsdzēsības ūdensapgādi (ūdensvads un (vai) mākslīgā ūdenskrātuve).

17. Poligona iekšējā infrastruktūra ietver šādas funkcionālās zonas:

17.1. atkritumu pieņemšanas un apstrādes zonu;

17.2. iekšējos ceļus un laukumus;

17.3. atkritumu apglabāšanas zonu;

17.4. saimniecisko zonu, ieskaitot normatīvo aktu prasībām atbilstošas sadzīves telpas nodarbinātajiem.

18. Atkritumu pieņemšanas un apstrādes zonas projektā iekļauj:

18.1. kontrolpunktu, kas paredzēts:

18.1.1. atkritumu kravu reģistrēšanai, atkritumu vizuālajai pārbaudei, atkritumu kravu svēršanai un nosūtīšanai uz atkritumu apglabāšanas vai apstrādes vietu;

18.1.2. no poligona izbraucošā transporta pārbaudei un reģistrēšanai;

18.2. atkritumu apstrādes un šķirošanas iecirkni, kas nodrošināts ar:

18.2.1. kanalizācijas sistēmu;

18.2.2. ūdensnecaurlaidīgu un ķīmiski noturīgu hidrotehniskā asfaltbetona vai betona segumu vai zem parastā asfaltbetona vai betona seguma ierīkotu pretfiltrācijas slāni. Sadzīves un bīstamo atkritumu poligonam nodrošina, lai filtrācijas koeficients nebūtu lielāks par 10^{-9} m/s, inerto atkritumu poligonam – ne lielāks par 10^{-7} m/s. Seguma slāņu sastāvu un biezumu nosaka būvprojektā;

18.2.3. attiecīgām tehnoloģiskajām iekārtām, ja poligonā tiks pieņemti bioloģiski noārdāmie atkritumi;

18.2.4. attiecīgām tehnoloģiskajām iekārtām, ja poligonā tiks veikta atkritumu šķirošana un presēšana;

18.3. transportlīdzekļu un poligona tehnikas mazgāšanas un riepu dezinfekcijas laukumu.

19. Poligona pievedceļus projektē tā, lai atkritumu pārvadāšanas transports netraucētu satiksmes drošību un radītu pēc iespējas mazākas neērtības apkārtnes iedzīvotājiem.

20. Iekšējos ceļus, kuri savieno atsevišķas poligona būves un nodrošina netraucētu un drošu transporta kustību poligonā, un laukumus, kas tiek izmantoti tehnoloģiskiem procesiem, projektē atbilstoši to izmantošanas mērķiem. Tiem var būt asfaltbetona, grants vai šķembu segums.

21. Atkritumu apglabāšanas zonu paredz ilgstošai un drošai atkritumu glabāšanai. Izstrādājot šīs zonas būvprojektu, paredz vienu vai vairākus atkritumu apglabāšanas nodaļumus, kur atkritumus izkrauj, blietē un apglabā.

22. Atkritumu apglabāšanas nodaļumos paredz:

22.1. speciāli izbūvētu pretfiltrācijas segumu atbilstoši šo noteikumu 23., 24. un 25.punkta prasībām;

22.2. infiltrāta un notekūdeņu savākšanas un novadīšanas sistēmu;

22.3. poligona gāzu savākšanas un novadīšanas sistēmu – sadzīves atkritumu poligonos;

22.4. virszemes un pazemes ūdeņu piesārņojuma monitoringa sistēmu;

22.5. pārvietojamos žogus ap atkritumu apglabāšanas nodaļumu;